

Vergaderjaar 2009–2010

31 941

Kredietcrisis 2008/2009

Nr. 5

LIJST VAN VRAGEN EN ANTWOORDEN

Vastgesteld 22 februari 2010

De commissie voor de Rijksuitgaven¹, de vaste commissie voor Financiën², en de tijdelijke commissie onderzoek financieel stelsel³, hebben over het rapport van de Algemene Rekenkamer d.d. 14 januari 2010 inzake de tweede rapportage kredietcrisis 2008/2009: tweede en derde kwartaal 2009 (Kamerstuk 31 941, nr. 4) de navolgende vragen ter beantwoording aan het kabinet voorgelegd.

De minister van Financiën heeft deze vragen beantwoord bij brief van 19 februari 2010. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

¹ Samenstelling:

Leden: Vlies, B.J. van der (SGP), Blok, S.A. (VVD), Hoopen, J. ten (CDA), Weekers, F.H.H. (VVD), Haersma Buma, S. van (CDA), Nerée tot Babberich, F.J.F.M. de (CDA), Aptroot, Ch.B. (VVD), voorzitter, Dezentjé Hamming-Bluemink, I. (VVD), Omtzigt, P.H. (CDA), Koşer Kaya, F. (D66), Dijck, A.P.C. van (PVV), Luijben, A.P.M. (SP), Gerven, H.P.J. Van (SP), Cramer, E.A. (CU), Kalma, P. (PvdA), Ouwehand, E. (PvdD), Gesthuizen, S.M.J.G. (SP), Veen, E. Van der (PvdA), Blanksma-van den Heuvel, P.J.M.G. (CDA), Heijnen, P.M.M. (PvdA), Tang, P.J.G. (PvdA), Vos, M.L. (PvdA), ondervoorzitter, Bashir, F. (SP), Sap, J.C.M. (GL) en Vacature, (CDA).

Plv. leden: Staaij, C.G. van der (SGP), Burg, B.I. van der (VVD), Jonker, C.W.A. (CDA), Snijder-Hazelhoff, J.F. (VVD), Vries, J.M. de (CDA), Hijum, Y.J. Van (CDA), Beek, W.I.I. van (VVD), Krom, P. de (VVD), Pater-van der Meer, M.L. de (CDA), Ham, B. van der (D66), Roon, R. de (PVV), Gerkens, A.M.V. (SP), Kant, A.C. (SP), Anker, E.W. (CU), Laaper-ter Steege, S.Th.M. (PvdA), Thieme, M.L. (PvdD), Irrgang, E. (SP), Vermeij, R. (PvdA), Vacature, CDA (I), Linhard, P. (PvdA), Besselink, M. (PvdA), Depla, G.C.F.M. (PvdA), Roemer, E.G.M. (SP), Vendrik, C.C.M. (GL) en Mastwijk, J.J. (CDA).

² Samenstelling:

Leden: Vlies, B.J. van der (SGP), Blok, S.A. (VVD), voorzitter, Hoopen, J. ten (CDA), ondervoorzitter, Weekers, F.H.H. (VVD), Haersma Buma, S. van (CDA), Nerée tot Babberich,

De voorzitter van de commissie voor de Rijksuitgaven,
Aptroot

De voorzitter van de vaste commissie voor Financiën,
Blok

De voorzitter van de tijdelijke commissie onderzoek financieel stelsel,
De Wit

Adjunct-griffier van de commissie,
Van de Wiel

F.J.F.M. de (CDA), Haverkamp, M.C. (CDA), Dezentjé Hamming-Bluemink, I. (VVD), Omtzigt, P.H. (CDA), Koşer Kaya, F. (D66), Irrgang, E. (SP), Dijck, A.P.C. van (PVV), Luijben, A.P.M. (SP), Spekman, J.L. (PvdA), Cramer, E.A. (CU), Kalma, P. (PvdA), Burg, B.I. van der (VVD), Ouwehand, E. (PvdD), Gesthuizen, S.M.J.G. (SP), Blanksma-van den Heuvel, P.J.M.G. (CDA), Tang, P.J.G. (PvdA), Vos, M.L. (PvdA), Bashir, F. (SP), Sap, J.C.M. (GL) en Linhard, P. (PvdA).

Plv. leden: Staaij, C.G. van der (SGP), Remkes, J.W. (VVD), Pieper, H.T.M. (CDA), Aptroot, Ch.B. (VVD), Vries, J.M. de (CDA), Hijum, Y.J. Van (CDA), Mastwijk, J.J. (CDA), Elias, T.M.Ch.

(VVD), Pater-van der Meer, M.L. de (CDA), Pechtold, A. (D66), Kant, A.C. (SP), Roon, R. de (PVV), Ulenbelt, P. (SP), Heerts, A.J.M. (PvdA), Anker, E.W. (CU), Veen, E. Van der (PvdA), Nicolaï, A. (VVD), Thieme, M.L. (PvdD), Karabulut, S. (SP), Smilde, M.C.A. (CDA), Heijnen, P.M.M. (PvdA), Roefs, C.W.J.M. (PvdA), Gerven, H.P.J. Van (SP), Vendrik, C.C.M. (GL) en Smeets, P.E. (PvdA).

³ Samenstelling:

Leden: Wit, J.M.A.M. de (SP), voorzitter, Blom, L. (PvdA), Schippers, E.I. (VVD), Koşer Kaya, F. (D66), Schinkelshoek, J. (CDA), ondervoorzitter, Cramer, E.A. (CU), Graus, D.J.G. (PVV) en Sap J.C.M. (GL).

1

Kan een overzicht worden gegeven van alle juridische procedures die alle, in de rapportage genoemde, ondernemingen tegen elkaar voeren?

Een dergelijk overzicht bestaat niet. De Rijksoverheid is niet betrokken bij de bedrijfsvoering van de financiële instellingen en heeft derhalve ook geen zicht op de juridische procedures die tussen al deze instellingen worden gevoerd.

2

Welke afspraken zijn gemaakt met de individuele banken, die overeind zijn gehouden door middel van staatsinterventie, met betrekking tot het beloningsbeleid en bonusbeleid?

Aan de financiële steun voor ING, AEGON en SNS-REAAL zijn diverse voorwaarden omtrent de beloningen gesteld. Deze zijn:

1. De instellingen dienen een nieuw, duurzaam beloningsbeleid te ontwerpen, dat voldoet aan nieuwe, internationale standaarden;
2. Er zijn door de overheid commissarissen voorgedragen die dit nieuwe beloningsbeleid moeten goedkeuren;
3. De bestuurders van deze instellingen dienen af te zien van variabele beloning over 2008;
4. De vertrekregelingen voor de bestuurder dienen te worden teruggebracht tot maximaal één vast jaarsalaris;

Aanvullend is als voorwaarde aan de tweede steunoperatie voor ING vastgelegd dat de bestuurders ook afzien van variabele beloning over 2009 en volgende jaren zolang het nieuwe beloningsbeleid nog niet is vastgesteld.

3 en 4

Is een overzicht te geven van alle rechtszaken die lopen tussen Fortis Bank Nederland Holding, Fortis SA en de Nederlandse Staat?

Wat is de stand van zaken rondom de juridische kwestie over de Mandatory Convertible Securities?

Tussen Fortis Bank Nederland, Fortis NV/SA en de Staat loopt één rechtszaak, namelijk met betrekking tot Fortis Capital Company. Na een eerste uitspraak heeft Fortis NV/SA een bodemprocedure ingeleid. De behandeling hiervan is vooralsnog opgeschort. De partijen willen eerst een poging doen FCC, MCS en andere openstaande punten op minnelijke wijze af te wikkelen. Alleen al vanwege de juridische complexiteit neemt deze dialoog geruime tijd in beslag. Concrete uitkomsten zijn nog niet te melden.

5 en 6

Welke eisen zal De Nederlandsche Bank (DNB) precies stellen in verband met de afsplitsing van het N-share?

Wanneer wordt definitieve toestemming van DNB verwacht voor het afsplitsen van de N-share?

De afsplitsing verloopt in stappen. De stap met de afsplitsing van het N-share door ABN AMRO Bank ([oud]; thans The Royal Bank of Scotland NV) aan ABN AMRO II NV (thans ABN AMRO Bank [nieuw]) is zo goed als afgerond en de daarvoor vereiste VVGB's zijn door DNB inmiddels verleend. Momenteel wordt gewerkt aan de voorbereidingen van de laatste stap die moet leiden tot verzelfstandiging van het N-share. In deze stap ontvangt de Staat de aandelen van de juridische entiteit waar nu de ABN Amro-activiteiten in zijn ondergebracht die toekomen aan de Nederlandse Staat. Deze stap wordt naar verwachting op of rond 1 april 2010

genomen. Deze stap kan niet worden genomen zonder een VVGB van DNB en dus wordt definitieve toestemming voor die datum verwacht.

Voor het verstrekken van de VVGB's voor enerzijds de afsplitsing van het N-share door ABN AMRO Bank (oud); thans The Royal Bank of Scotland NV) en anderzijds de verwerving daarvan door ABN AMRO II NV (thans ABN AMRO Bank [nieuw]) en aanvullend de Staat der Nederlanden, voert DNB een toets uit aan de hand van de artikelen 3:100 (de verwerving) en 3:101 (de afsplitsing) van de Wft.

Bij artikel 3:100 van de Wft betreft het in het bijzonder de onderdelen a en b, die in samenhang met de criteria in artikel 19bis, eerste lid (nieuw) van de herziene richtlijn banken (Richtlijn 2006/48/EG) moeten worden gelezen. Laatstgenoemd artikel is ingevoegd met de «Antonveneta»-richtlijn (Richtlijn 2007/44/EG). Deze samenhang houdt verband met de uiterste implementatiedatum van de «Antonveneta»-richtlijn in nationale wetgeving¹. Doordat de betrokken aanvragen na deze datum zijn ontvangen behandelt DNB de aanvragen zoveel mogelijk richtlijnconform.

DNB toetst bij de aanvragen voor verwerving van het N-share primair de geschiktheid van de verkrijger en de financiële soliditeit van de verkrijger in combinatie met diens strategie ten aanzien van de deelneming. Dit wil kort samengevat zeggen dat gekeken wordt of de Staat, als verkrijger van de aandelen, geen bedreiging vormt voor de activiteiten van de over te nemen banken en verzekeraars. Artikel 3:101 van de Wft ziet onder meer op de soliditeit van de afsplitsende bank; ofwel, of deze bank ook na de afsplitsing solvabel genoeg is om het bankbedrijf uit te oefenen. Tevens zal DNB toetsen of de consortiumpartners na deze afsplitsing alle discussies ten aanzien van de gehele overname hebben opgelost.

7

Kan toegelicht worden wanneer ontwerp-regelgeving over het depositogarantiestelsel verwacht kan worden?

Rond depositogarantie heb ik medegedeeld dat overgestapt zal worden naar een stelsel met ex-ante financiering op basis van risicogewogen bijdragen, dat gedwongen overdracht van deposito's mogelijk gemaakt moet worden, dat er voor de langere termijn veel voordelen zijn in één pan-Europees DGS en dat wordt gewerkt aan de door de EU-richtlijn voorgeschreven verkorting van de uitbetalingstermijn.

Op dit moment worden de verschillende aangekondigde maatregelen uitgewerkt. Het is in algemene zin de bedoeling dat de wijzigingen van het DGS uiterlijk in werking treden per 1 januari 2012 (behalve een pan-Europees DGS). De verkorting van de uitbetalingstermijn tot 20 werkdagen gaat al in per 31 december 2010. Ik streef ernaar ook de regeling met betrekking tot de gedwongen overdracht van deposito's eerder dan 1 januari 2012 in werking te laten treden.

Bij de nationale initiatieven moeten we rekening houden met de Europese dimensie. Voor alle nationale beleidsvoornemens geldt dat Europese ontwikkelingen van invloed zijn op wat we wanneer in Nederland mogen en kunnen doen. Mogelijk komen er in Europees verband wijzigingsvoorstellen op het terrein van depositogarantie, waarbij onze maatregelen natuurlijk niet mogen conflicteren met ontwikkelingen in het Europese kader. Hierdoor zou de inwerkingtreding van wijzigingen op sommige fronten vertraagd kunnen worden. Ik verwacht dat de nieuwe Europese Commissie rond de zomer zal komen met nieuwe voorstellen tot wijziging van de Richtlijn inzake depositogarantiestelsels.

¹ De «Antonveneta» of «vvgb-richtlijn» had per 21 maart 2009 in Nederlandse wetgeving moeten zijn omgezet. Een daartoe strekkend voorstel ligt thans in de vorm van een implementatiewet bij de Tweede Kamer voor. De richtlijn schrijft toetsing aan puur prudentiële criteria voor waardoor ook in gevallen waarbij de minister van Financiën formeel bevoegd is om op een aanvraag te beslissen, de inhoudelijke beoordeling van die aanvraag de facto geheel bij DNB ligt.

8

Op basis van welke overwegingen is de rentevoet op de lening vastgesteld op 5,55%?

In de leenovereenkomst met IJsland is een rente van 5,55% overeengekomen. Het is gebruikelijk om in dit soort overeenkomsten een «commercially based interest rate» te hanteren. In dit specifieke geval is ervoor gekozen om de rente te baseren op de CIRR (Commercial Interest Reference Rate¹) van de OESO. Een neutrale bron, waar IJsland bovendien lid van is. Meer specifiek, de gebruikte CIRR is de EURO CIRR voor leningen met een looptijd van > 8,5 jaar. Van deze EURO CIRR, die maandelijks wordt vastgesteld, is het gemiddelde van de zes maanden voorafgaande aan het sluiten van de leenovereenkomst genomen om een cijfer te krijgen dat minder beïnvloed is door zeer tijdelijke fluctuaties (vermijden dat het een momentopname is). Tot slot is hier bovenop een risico opslag gezet, gezien het op dat moment bestaande risico dat IJsland niet aan haar verplichtingen zou kunnen voldoen. In de markt werd dit risico van non-betaling door IJsland als hoger ingeschat.

9

Hoe hoog is de effectieve rente per jaar als ook de eerste zeven renteloze jaren betrokken worden?

In de leenovereenkomst is een aflossingsvrije periode van 7 jaar opgenomen zowel voor de hoofdsom als de rente. Er is geen renteloze periode, de aflossingsvrije periode betekent alleen dat er geen aflossing of rentebetaling plaatsvindt, maar de rente wordt wel berekend en bij de hoofdsom opgeteld. Dit betekent dat tot juni 2016 de schuld oploopt met de samengestelde rente.

10

Waarom komen er geen duidelijke afspraken omtrent het beloningsbeleid bij financiële instellingen die overeind zijn gehouden door middel van staatsinterventie, zodat het zogenaamde duurzaam beloningsbeleid een concrete vorm kan aannemen?

Op het moment van steunverlening was er nog geen internationale standaard waar naar kon worden verwezen. Sindsdien is met de code banken en de adviezen van de commissie Maas en de toezichthouders AFM en DNB wel sprake van een standaard. Ik heb deze richtlijnen altijd publiekelijk gesteund en ga er vanuit dat de overheidscommissarissen deze dan ook als belangrijke toetssteen zullen gebruiken bij het goedkeuren van het beleid.

11

Worden met betrekking tot het duurzaam beloningsbeleid de aanbevelingen van de commissie Maas overgenomen? Krijgen deze ook een wettelijke grondslag? Zo nee, waarom niet?

Op 7 april 2009 heeft de Adviescommissie Toekomst Banken (de commissie Maas) haar rapport «Naar herstel van vertrouwen» gepresenteerd. De bancaire sector heeft het niet bij het rapport van de commissie Maas gelaten. Op 9 september 2009 heeft het bestuur van de NVB de code banken vastgesteld en gepresenteerd. Aanbevelingen uit het rapport van de commissie Maas die zich daarvoor leenden zijn opgenomen in de gedragscode voor alle Nederlandse banken. De omzetting in een code beoogt de naleving te bevorderen en expliciet te maken dat de in het rapport van de commissie Maas al bepleite mentaliteitsverandering in de financiële sector geen vrijblijvendheid is. Er is afgesproken dat de Code Banken eenzelfde wettelijke verandering krijgt als de Corporate Gover-

---

¹ The CIRR is the Commercial Interest Reference Rate and is used by the OECD to establish the minimum interest rates that apply to government financing support for export credits. This rate is determined individually for each currency every month and are based on government bond rates.

nance Code, dat wil zeggen een wettelijke verplichting de Code Banken toe te passen, en een afwijkende toepassing uit te leggen («comply or explain»).